

TINERII ROMANI – CETATENI EUROPENI

PREP.UNIV.DRD. ANGHEL GABRIELA

Universitatea “Ovidius” Constanta

Adresa: Aleea Universitatii nr.1, Constanta

Telefon: 0723-650232

E-mail: anghel.gabriela@rdslink.ro

Against the background of Europe’s ageing population, young Europeans need to benefit from a set of policies and measures to improve their education, training, mobility, vocational integration and social inclusion, while facilitating the reconciliation of working life and family life.

Thus, Romania’s accession to the European Union will give to young Romanians a free access to a more open environment based on various possibilities for learning, training, moving and working in the member states.

Pe fondul manifestării, la nivel european, a unui proces de îmbătrânire a populației, a devenit tot mai necesar ca tinerii europeni să beneficieze de un set de politici și măsuri care să vizeze integrarea acestora în societate și în viața activă, precum și valorificarea cât mai deplină a potențialului lor. Tineretul european reprezintă, de altfel, o componentă cheie a Strategiei de la Lisabona¹²⁵ pentru dezvoltare și creșterea numărului de locuri de muncă – în calitate sa de viitoare forță de muncă, dar, mai ales de viitoare sursă prețioasă pentru activitatea de cercetare, inovare și antreprenoriat.

La cinci ani de la lansarea Strategiei de la Lisabona, rezultatele sunt mixte. Dincolo de progresele incontestabile înregistrate, există și neajunsuri, precum și întârzieri evidente, astfel încât se impune întreprinderea de acțiuni urgente și, mai ales, concentrarea asupra obiectivelor legate de dezvoltare și angajarea forței de muncă. Realizarea unei creșteri economice susținute și durabile necesită un dinamism demografic mai mare, o integrare socială și profesională îmbunătățită, precum și utilizarea deplină a potențialului uman, inclusiv a tineretului european.¹²⁶

Primele programe privind tineretul promovate la nivel comunitar

Baza cooperării între statele membre ale Uniunii Europene privind tineretul a constituit-o Articolul 149 al Tratatului instituind Comunitatea Europeană, ce a permis numeroase acțiuni în domeniu privind aspecte diverse, precum: educația, mobilitatea, formarea profesională, schimburile culturale sau accesul la noile tehnologii.

- primă acțiune dezvoltată la nivel comunitar a reprezentat-o Programul de acțiune pentru formarea profesională a tinerilor și pregătirea lor pentru viața adultă și

¹²⁵ Consiliul European de la Lisabona (2000) a fixat ca obiectiv pentru politica socială a Uniunii: “creșterea competitivității economiei europene și a capacității acesteia de a susține creșterea economică, sporirea ocupării forței de muncă și o mai mare coeziune socială”.

¹²⁶ Concluziile Consiliului European de la Bruxelles, 22-23 martie 2005.

profesională - PETRA (1987). Acesta viza pregătirea statelor membre pentru a răspunde mai bine nevoilor privind educația și formarea profesională a tinerilor, pentru a contrabalansa lipsa de motivație a acestora și a le îmbunătăți pregătirea profesională în timpul perioadei de școlarizare obligatorie.

- În același an a început derularea Programului de acțiune comunitară privind mobilitatea studenților – ERASMUS, având ca obiectiv, pe lângă mobilitatea studenților și a profesorilor, crearea unei rețele europene de cooperare între universități și recunoașterea diplomelor și a perioadelor de studiu, cu scopul de a pregăti lansarea unui sistem european de transfer automat între unitățile academice recunoscute. Succesul programului a determinat Comisia Europeană să propună extinderea sa pentru a mări numărul de studenți beneficiari și a prelungi durata normală a șederii minime a studenților la șase luni, aceasta incluzând și acțiuni de pregătire lingvistică și culturală.
- În 1988 a fost lansat programul *Tineret pentru Europa*, menit să sprijine schimburile de tineri și mobilitatea acestora.
- Cu scopul de a extinde avantajele programului ERASMUS și la studenții din noile democrații ale Europei Centrale și de Est, în 1990 a fost inițiat un program de facilitare a mobilității transeuropene a studenților - numit *TEMPUS*. A doua ediție a programului a oferit sprijin pentru restructurarea sistemelor de învățământ superior din aceste țări, facilitând și participarea statelor din fosta Uniune Sovietică.
- Pentru a răspunde preocupărilor Comunității privind pregătirea lingvistică a tinerilor europeni, a fost lansat *Programul de acțiune care vizează promovarea cunoașterii limbilor străine în cadrul Comunității – LINGUA* (1990). Pe lângă sprijinirea politicilor adoptate de statele membre în cadrul propriilor sisteme educaționale, acest program a inclus și măsuri care vizau perfecționarea continuă a formatorilor în limbi străine, stimularea predării acestora în învățământul universitar, în instituțiile de pregătire specializată și în rândul agenților economici.
- În 1995, programele ERASMUS, TEMPUS și LINGUA au fost reunite într-un program mai cuprinzător - numit *SOCRATES*, cu participarea, alături de statele membre ale Uniunii, și a statelor candidate din estul și sudul Europei, Islanda, Liechtenstein, Norvegia. Acesta acoperă toate domeniile educației pentru toate vârstele și toate nivelurile de capacitate.
- Un program similar a fost lansat, în același an, în domeniul formării profesionale – *LEONARDO DA VINCI*, care a fost deschis progresiv participării unui număr de 30 de state.
- În 1996 a fost propus programul *Serviciul Voluntar European*, care, împreună cu programul *Tineret pentru Europa*, a fost încorporat în programul *TINERET* - promovat de Comisia Europeană și adresat tinerilor între 15 și 25 de ani. Acesta a fost conceput pentru perioada 2000-2006 și are ca principale obiective:
 - asigurarea posibilității pentru tineri de a dobândi noi cunoștințe, îndemânări și abilități care să ajute la dezvoltarea lor viitoare;
 - promovarea contribuției active a tinerilor la construirea Europei, prin participarea lor la schimburile transnaționale;
 - implicarea tineretului în viața Comunității, responsabilizându-l;
 - încurajarea inițiativelor și creativității tinerilor pentru ca aceștia să joace un rol activ în societatea europeană;

- întărirea cooperării dintre statele membre privind problemele cu care se confruntă tineretul.
- Urmare a adoptării *Declarației privind importanța sportului*, anexată la *Tratatul de la Amsterdam (1997)*, Uniunea a sprijinit, de asemenea, derularea a o serie de proiecte precum cele privind integrarea tineretului prin sport, lupta împotriva dopajului în sport sau o campanie de informare școlară privind valorile etice.

Creșterea importanței tineretului în calitate de cetățeni europeni

După îndelungi consultări cu statele membre și ținând cont de schimbările calitative și cantitative ale relațiilor dintre generații, în 2001 a fost adoptată *Cartea albă privind tineretul*, care se constituie într-o încercare de răspuns la nemulțumirile tinerilor față de formele tradiționale de participare la viața publică. Pentru ca tinerii să fie mai activ implicați în luarea deciziilor ce îi privesc în mod direct, Cartea albă propune un nou cadru de cooperare, care să acorde o atenție sporită nevoilor tineretului și să asigure furnizarea mijloacelor prin care aceștia vor putea să-și exprime ideile și să-și facă cunoscute problemele.

Ulterior, Consiliul de Miniștri a adoptat trei *rezoluții*¹²⁷ (în 2003 și 2004) care prevăd obiectivele asupra cărora se va concentra activitatea viitoare a Uniunii în domeniul tineretului, respectiv:

- promovarea și dezvoltarea de acțiuni de încurajare a tinerilor pentru a-și exercita calitatea de cetățeni europeni cât mai activ și a participa efectiv la viața democratică a Uniunii;
- îmbunătățirea accesului tinerilor la informație pentru a crește participarea lor la viața publică și a facilita realizarea potențialului lor ca cetățeni europeni responsabili;
- facilitarea, promovarea și recunoașterea, la toate nivelurile, a activităților voluntare ce implică tinerii pentru a întări solidaritatea acestora;
- încurajarea unei mai bune înțelegeri și cunoașteri a tineretului pentru a putea anticipa nevoile viitoare ale acestuia, prin intermediul schimburilor de cunoștințe și a dialogului în vederea dezvoltării unor politici eficiente și durabile la nivel comunitar.

Comunicările Comisiei intitulate “Noua generație de programe pentru educație și pregătire profesională” și “Cetățenii în acțiune” (martie 2004) stabilesc liniile directoare pentru dezvoltarea viitoarelor programe comunitare care se intenționează a le înlocui pe cele aflate în curs de derulare în prezent (SOCRATES, LEONARDO DA VINCI, TEMPUS, TINERET) începând cu anul 2007. Cele două comunicări subliniază nevoia ca noile programe să fie mai clare pentru cetățenii Uniunii Europene lărgite, pentru a le oferi acestora posibilitatea de a beneficia de pe urma realizării unei adevărate zone europene privind mobilitatea cetățenilor.

- *Comunicarea “Noua generație de programe pentru educație și pregătire profesională”* stabilește un număr de obiective cantitative pentru orizontul de timp

¹²⁷ Rezoluțiile Consiliului privind obiectivele comune pentru participarea și informarea tinerilor (noiembrie 2003), privind obiectivele comune pentru activitățile voluntare pentru tineri (noiembrie 2004) și privind obiectivele comune pentru o mai bună înțelegere și cunoaștere a tineretului (noiembrie 2004).

2007-2013, precum: creșterea numărului de studenți care vor beneficia de programul ERASMUS la 3 milioane (față de cei 120.000 studenți care iau parte în prezent în fiecare an la program); a numărului persoane ce vor avea acces în fiecare an la programul LEONARDO DA VINCI la cel puțin 150.000 (în prezent sunt numai 45.000); a numărului de adulți care vor beneficia în fiecare an de educație sau pregătire peste hotare la cel puțin 50.000.

- *Comunicarea “Cetățenii în acțiune”* stabilește, printre altele, extinderea programului TINERET la tinerii cu vârsta cuprinsă între 13 și 30 de ani (nu numai între 15 și 25 de ani ca în prezent) și simplificarea acestuia prin descentralizarea managementului programului și promovarea unor măsuri precum: - “Serviciul Voluntar European”, pentru care este planificată participarea a 10.000 voluntari (sau 70.000 de-a lungul întregii perioade 2007-2013); - “Tineret pentru întreaga lume”, care presupune implicarea tineretului în promovarea de măsuri de cooperare, spre exemplu cu țările vecine.

Pactul european privind tineretul, adoptat cu ocazia Consiliului European de la Bruxelles (martie 2005), urmărește îmbunătățirea educației, formării profesionale, mobilității, integrării profesionale și incluziunii sociale a tinerilor europeni, facilitând totodată reconcilierea vieții profesionale cu cea de familie. Succesul acestui pact depinde de implicarea tuturor părților interesate, dar mai ales a organizațiilor de tineret naționale, regionale și locale, precum și a Forumului European pentru Tineret, a autorităților regionale și locale și a partenerilor sociali.

Pentru a grăbi realizarea obiectivelor stabilite prin Pactul european privind tineretul, Comisia Europeană a adoptat *Comunicarea referitoare la politicile europene privind tineretul (mai 2005)* care conține un pachet de măsuri ce vizează: - angajarea, integrarea și progresul social al tineretului; - educația, formarea profesională și mobilitatea tinerilor; - reconcilierea vieții de familie cu cea profesională.

Tinerii români – cetățeni europeni

Problemele referitoare la tineret au făcut subiectul Capitolului 18 de negociere în procesul aderării României la Uniunea Europeană, intitulat – “*Educație, formare profesională și tineret*”. În acest domeniu România desfășoară politici compatibile cu inițiativele Comisiei Europene și ale statelor membre privind dezvoltarea sistemelor educaționale și de formare profesională în vederea îndeplinirii obiectivului prioritar al Uniunii Europene de dezvoltare a unei economii bazate pe cunoaștere.

Intrarea României în Uniunea Europeană oferă tinerilor români posibilități multiple de participare la desfășurarea unor proiecte de cooperare europeană care vizează mobilitatea, multi-culturalismul, multi-lingvismul, diversitatea, dar și participarea la rețele transnaționale tematice.

- Ca cetățeni ai Uniunii, tinerii români vor avea, în primul rând, posibilitatea de a studia în străinătate, prin introducerea principiului echivalării diplomelor de studii în funcție de curricula de pregătire. Excepție face programul ERASMUS, în cadrul căruia perioada de studii urmată de studenții români în Uniune este automat recunoscută de către universitatea din țara de origine, prin intermediul sistemului european de credite transferabile.

- De asemenea, tinerii români vor beneficia, ca întreaga populație de altfel, de avantajele liberei circulații a persoanelor, având posibilitatea exercitării, în orice stat membru doresc, a profesiei pentru care s-au specializat. Cu toate acestea, unele țări din Uniunea Europeană pot solicita limitarea sau chiar stoparea fluxului de forță de muncă din România pentru o perioadă de maximum șapte ani de la aderare. Cele mai restrictive vor fi statele din nordul și centrul Europei (țările scandinave, Austria, Germania, Olanda), iar cele mai permissive vor fi cele din sud (Italia, Spania, Portugalia). În acest sens, devine foarte importantă aplicarea procedurii de recunoaștere a calificărilor. Dacă ceea ce se studiază în țara de origine nu corespunde prevederilor acquis-ului comunitar referitor la anumite profesii specifice, tânărul român interesat în obținerea unui loc de muncă va trebuie fie să susțină anumite teste de aptitudini, fie să promoveze examene de diferență. Tendința în Uniunea Europeană este de armonizare a programelor de învățământ universitare și post-universitare.

Accesul pe piața europeană va reprezenta pentru tinerii români accesul la o piață a muncii mult mai mare, unde șansele de a găsi locul de muncă dorit vor crește, ca și numărul de profesii în general, întrucât vor apare noi tipuri de meserii.¹²⁸

- Nu în ultimul rând, tinerii români, ca de altfel toți cetățenii țării noastre, vor avea în mod automat drept de rezidență în alt stat membru al Uniunii. Ei vor beneficia de același tratament ca și cetățenii statului membru în care se deplasează, în ceea ce privește sistemul de asigurări sociale și de sănătate.

Bibliografie:

1. Cartea albă privind Tineretul (2001);
2. Comunicarea Comisiei Europene “Noua generație de programe pentru educație și pregătire profesională” (2004);
3. Comunicarea Comisiei Europene “Cetățenii în acțiune” (2004);
4. Comunicarea Comisiei Europene referitoare la Politicile europene privind tineretul (2005);
5. Concluziile Consiliului European de la Bruxelles din 22 și 23 martie 2005
6. pagini internet - europa.eu.int; www.mie.ro

¹²⁸ În căutarea unui loc de muncă un ajutor substanțial va fi oferit de Serviciul European de Angajare - EURES, care oferă informații despre oportunitățile privind găsirea unui loc de muncă într-un alt stat membru și despre condițiile de muncă din Uniunea Europeană.